

Välkommen vem du än är

DRW:s metodhandbok för ett tillgängligt
mottagande och etablering av migranter med
normbrytande funktionalitet

"Välkommen vem du än är" en del av Independent Living Institutes projekt Disabled Refugees Welcome som bedrivs med medel av Allmänna Arvsfonden.

Skriften har tagits fram av **Sooz Romero. Riitta-Leena Karlsson, Jamie Bolling** och **Linda Robertsson** har lämnat värdefulla synpunkter och korrekturläst.

Stockholm, Maj 2020

Independent Living Institutes hemsida: independentliving.org

Disabled Refugees Welcomes hemsida: disabledrefugeeswelcome.se

ISBN: 978-91-639-7282-9

Layout: Sooz Romero

Illustrationer: Maria Fröhlich

Tryck: Excellent Print & Design, 2020

**DISABLED
REFUGEES
WELCOME**

För en ömsesidig integration och ett tillgängligt
mottagande och etablering av migranter med
normbrytande funktionalitet

DRW vill tacka alla projektdeltagare som har bidragit till denna handbok och till projektet, ni är de verkliga hjältarna!

Innehåll

FÖRORD	2
SÅ ANVÄNDER DU BOKEN	4
1: DRW:S UTGÅNGSPUNKTER, METODIK OCH TILLÄMPNING	6
Grundpelare	8
Ömsesidig integration	8
Empowerment och delaktighet	10
Människorättsperspektivet	12
Människorättsperspektivet i praktiken- konkreta exempel	13
Intersektionellt perspektiv	14
Intersektionellt perspektiv i praktiken- konkreta exempel	15
Funktionshinderperspektivet	17
Funktionshindersperspektiv i praktiken- konkreta exempel	17
Hälsofrämjande perspektivet	19
Rätten till insatser för god hälsa	20
Hälsofrämjande perspektivet i praktiken- konkreta exempel	21
Peer support med fokus på normbrytande funktionalitet och land	24
Checklista – Ömsesidig integration	26
Metoder	27
2: NYCKELSAMVERKAN MELLAN OFFENTLIGA AKTÖRER	30
Behov	32
Utmaningar	34
Aktiviteter som kan bli en naturlig del av det svenska mottagningssystemet	35
Kunskap om individ, kultur och kontext	37
Bemötande	37
Aktiviteter som skapar bättre förutsättningar för ett självbestämt liv	39
Checklista – Nyckelsamverkan	42

3: DRW:S ARBETE OCH METODIK I KORTHET.....	44
Rekrytering	46
Representation	46
DRW:s påverkansarbete.....	46
Målgruppens medvetandegörande verksamhet	48
DRW:s budskap till politikerna	49
Centrala rekommendationer för en ömsesidig integration	50

Förord

Disabled Refugees Welcome (DRW) är ett projekt inom Stiftelsen Independent Living Institute. Projektet är en treårig satsning, som finansieras av Allmänna Arvsfonden. DRW har som syfte att genom ökad delaktighet och empowerment skapa nya och effektiva metoder. Dessa förväntas öka möjligheten till en ömsesidig integration och ett bättre mottagande av migranter med normbrytande funktionalitet.

Metodhandboken är skapad för att aktivt motverka frånvaron av ett funktionshinderperspektiv inom mottagandet av migranter med normbrytande funktionalitet. Den ska även motverka bristande kunskap om samverkan mellan intersektionerna av makt, migration, etnicitet och funktionalitet på alla samhällsnivåer. Detta är särskilt viktigt gällande migrations- och etableringspolitiska beslut, samt policydokument på myndighetsnivå och i offentlig verksamhet. DRW vill genom denna metodhandbok främja en stabil och konsekvent samverkan mellan offentliga och privata aktörer, myndigheter, frivilliga och civilsamhällsorganisationer.

Det är viktigt att förstå de förutsättningar som migranter med normbrytande funktionalitet har när de kommer till Sverige. Det är också viktigt att vara medveten om levnadsvillkoren och situationen för målgruppen i Sverige för att skapa förändring. Det handlar om människor, som pga. krig, fattigdom, förföljelse och stigma utsätts för olika faror och diskriminering. De ska kunna hitta en fristad där de välkomnas och bemöts med respekt, öppenhet, lyhördhet och omsorg. Ett samhälle stärks av människor som stödjer en ömsesidig integration som metod.

Metodhandboken kompletteras även av Informationshandboken "*Vägar mot ömsesidig integration*" som är en skrift framtagen inom projektet Disabled Refugees Welcome, DRW. Informationshandboken innehåller fördjupade beskrivningar av situationen för migranter med normbrytande funktionalitet i Sverige. Boken innehåller även information om vilka rättigheter som gäller för olika migrationsstatus samt rekommendationer för att förbättra arbetet med målgruppen. Boken hittas på: <https://wp.me/a9IOMJ-C3>.

Denna metodhandbok är riktad till personer som arbetar med integrations- och funktionshinderfrågor både inom myndigheter och i det civila samhället, men även till familjemedlemmar och vänner till personer med normbrytande funktionalitet som har migrerat till Sverige. DRW vill via handboken bidra till att utveckla en mer effektiv samverkan mellan myndigheter, offentliga och privata aktörer, organisationer och civilsamhället. Verksamheternas fokus måste ha ett funktionshinderperspektiv och verksamheterna bör arbeta för rätten till ett självbestämt liv.

Så använder du boken

Metoderna som använts inom projektet Disabled Refugees Welcome har samlats i denna handbok. Metodhandboken riktar sig till myndigheter, offentliga och privata aktörer och innehåller aktiviteter, som kan användas för att öka deltagandet av migranter med normbrytande funktionalitet i mötet med myndigheter, civilsamhället, offentliga och privata aktörer som arbetar med denna målgrupp. Ökat deltagande av målgruppen kan skapa nya vägar in i det svenska samhället med rätten till självbestämmande i fokus. Det är viktigt att funktionshinderperspektivet finns som utgångspunkt i alla led inom ramen för mottagandet och etableringen av migranter med normbrytande funktionalitet.

Varje kapitel innehåller praktiska metodbeskrivningar, utgångspunkter/perspektiv, exempel på aktiviteter och slutar med checklistor. Kapitel ett innehåller en kort beskrivning av empowerment och delaktighet, som är väsentliga begrepp för arbetet med målgruppen. I kapitlet finns praktiska metodbeskrivningar på ömsesidig integration och dess fyra grundpelare; människorättsperspektiv, funktionshinderperspektiv, intersektionalitet och det hälsofrämjande perspektivet.

Kapitel två handlar om samverkan mellan myndigheter, offentliga aktörer, civilsamhället och individer. Kapitlet innehåller verktyg och råd, som syftar till att främja en ömsesidig integration, skapa ett tillgängligt mottagande och en konsekvent och stabil etablering. Kapitlet berör aktiviteter som påvisar betydelsen av vad rätt bemötande kan innebära och betydelsen av "individ-kultur och kontext".

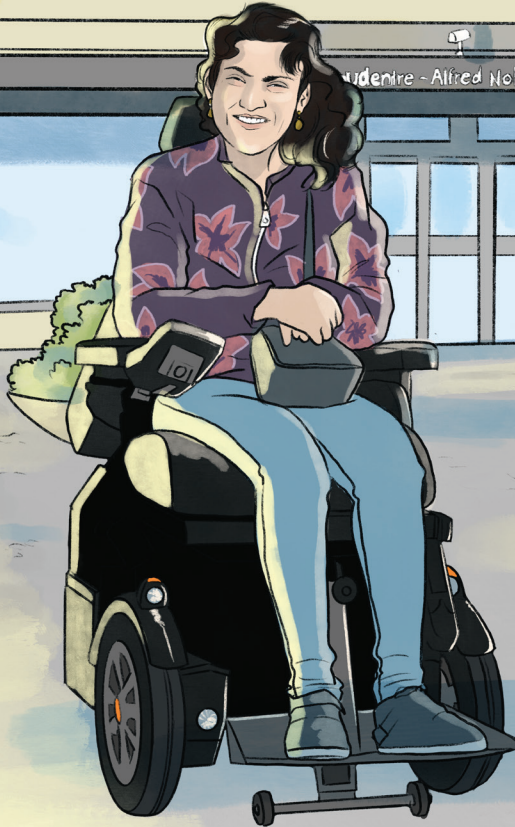
Kapitel tre behandlar DRW:s arbete med målgruppen, opinionsbildning, medvetandegörande och nätverkandet. Vidare i kapitlet behandlas vikten av representation och rekrytering.

1: DRW:s utgångspunkter, metodik och tillämpning

I detta kapitel beskrivs begreppet "ömsesidig integration" som är DRW:s metod. Metoden är grundläggande för att åstadkomma ett tillgängligt mottagande och etablering för målgruppen. Kapitlet beskriver även människorättsperspektivet, intersektionalitet, funktionshinderperspektivet och det hälsofrämjande perspektivet. Vidare i kapitlet ges exempel på olika aktiviteter, tillvägagångssätt, metoder och en checklista, som kan användas för att främja målgruppens delaktighet i samhället samt tillgängliggöra etablering och integration.

Södertörns högskola

Studentcentrum - Alfred Nobels alle 7 - Moas Bäcke

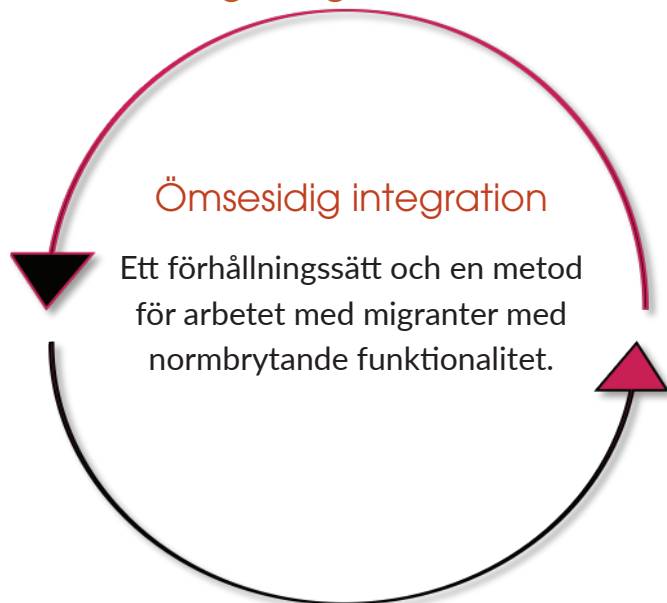

Grundpelare

Ett tillgängligt mottagande av migranter med normbrytande funktionalitet på jämlika villkor och utifrån individuella förutsättningar är viktigt för en lyckad etablering och integration i Sverige. Det gäller samhällsplanering, infrastruktur samt individuellt stöd och service.

Ömsesidig integration

DRW:s metod "ömsesidig integration" gör anspråk på ett ömsesidigt ansvar och att samhället ska skapa förutsättningar så alla kan leva ett självbestämt liv. Människor behöver mötas och bemötas med respekt och lyhördhet utifrån en djup förståelse om att de mänskliga rättigheterna ska gälla och säkras för alla.

Om grundläggande rättigheter uppfylls kommer bättre förutsättningar att ges, då kan samhället ställa rimliga krav och

på så vis skapa en ömsesidig integration. Samhället ska undvika att ställa orimliga krav på olika typer av prestation och meriter; ett villkor för att personer som är nya i Sverige ska kunna etableras och särskilt om de ska kunna etableras tillsammans med sina familjer (se exempel på sidan 12).

För att uppnå en ömsesidig integration behövs beslut och rutiner för ökat deltagande av migranter med normbrytande funktionalitet. Mer resurser bör läggas på utbildning, hälsa och medvetandegörande insatser. Arbetsmarknaden och de sociala trygghetssystemen behöver öppnas för både migranter och personer med normbrytande funktionalitet utifrån ett individperspektiv. Ömsesidig integration innebär också en strävan efter en större medvetenhet om våra olika kulturer och dess föränderlighet.

Kan det vara möjligt att hitta strategier för att möta varandras olikheter med respekt? Kan det finnas en vilja att erkänna och välkomna alla människor som en del av det svenska samhället?

Empowerment och delaktighet

Empowerment

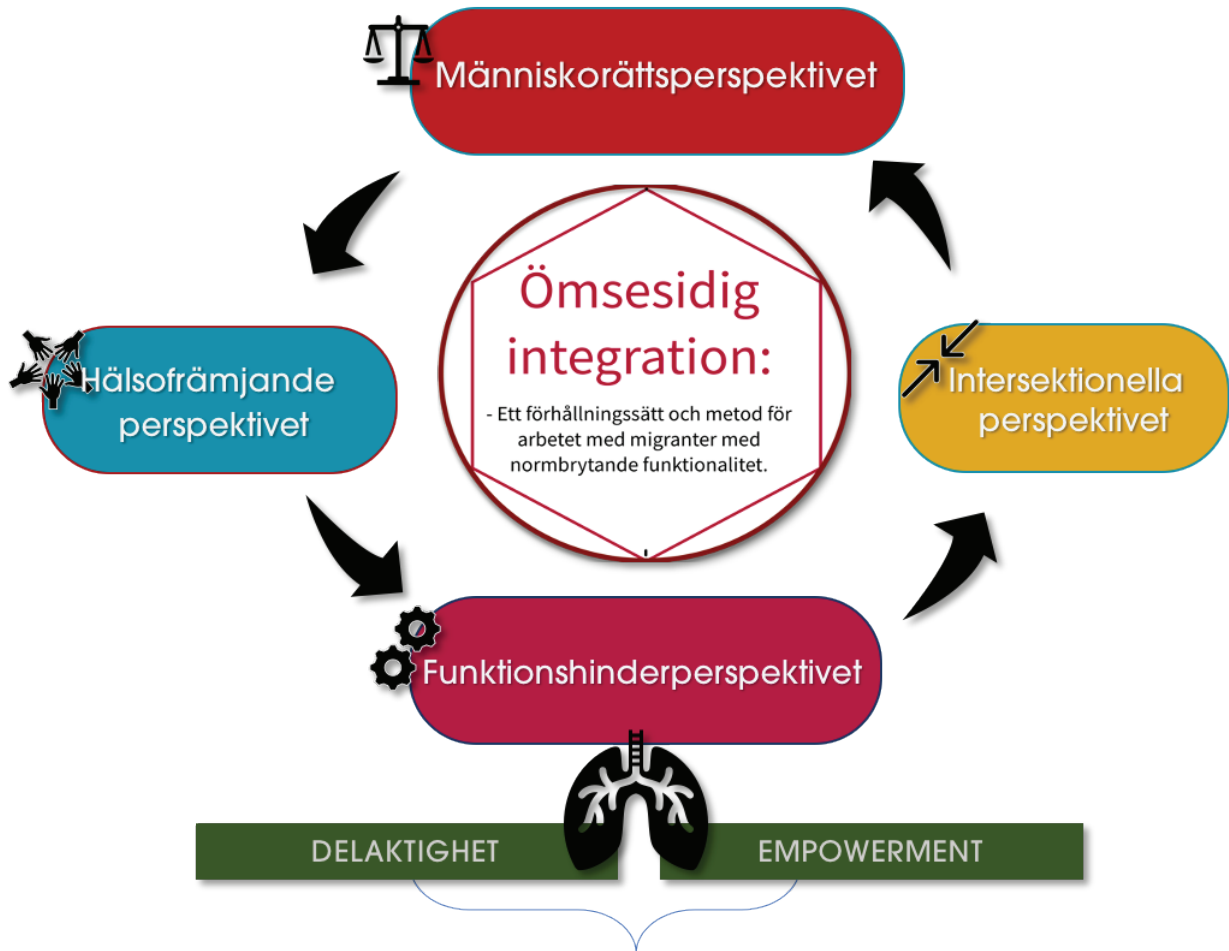
Begreppet empowerment innebär en process där människor får tillgång till information, utökar sina kunskaper, reflekterar och granskar sina liv. Individerna ska kunna utöva makt över sitt eget liv. Det innebär reflektion för att ha eller återta kontroll och påverka sitt liv mot de mål som önskas. På samhällsnivå handlar empowerment om individer som agerar tillsammans för att påverka och ta kontrollen över sin egen hälsa och livskvalitet i ett samhälle. Det handlar om ett skifte från individuellt till kollektivt handlande, som leder till en förändring av policy och de strukturer som bidrar till åtnjutandet av mänskliga rättigheter. Vidare är det viktigt att främja hälsans villkor och människors sociala relationer.

Delaktighet

Delaktighet är en del av empowerment-processen. Att vara delaktig i ett samhälle innebär att få vara med, ha inflytande och fatta beslut om frågor som påverkar ens livssituation. Delaktighet innebär tillgång till arbete, skola, vård och fritidsaktiviteter. Den genuina delaktigheten som DRW förespråkar innebär att lyssna. Målgruppen definierar och sätter agendan för vad som är viktigast för dem själva och på vilket sätt utvecklingsprocessen ska ske. DRW är en plattform för att samla och höja röster för att tillsammans skapa ett kraftslag mot diskriminering och förutfattade meningar om migranter med normbrytande funktionalitet. En strävan som stärker demokratin i Sverige.

Överblick

Ömsesidig integration som metod är ett resultat av kombinationen av fyra grundläggande perspektiv

Dessa två komponenter *genomsyrar* DRW:s arbetsprocesser, genomförande och struktur.

Människorättsperspektivet

Människorättsperspektivet används för att öka medvetenhet om och tillgången till grundläggande rättigheter. Rätten till självbestämmande är särskilt viktig för DRW:s arbete och som mål för Independent Living. Tillgång till de mänskliga rättigheterna och samhällets genomförande av sina skyldigheter samverkar och påverkar människors levnadsvillkor. Därför ska mänskliga rättigheterna gälla och säkras för alla. Det är en viktig faktor för att migranter med normbrytande funktionalitet ska kunna få tillgång till samhället på lika villkor och med samma möjligheter som andra människor. Det är en mänsklig rättighet att få förutsättningar för att kunna leva självbestämt i samhällsgemenskapen, enligt artikel 19 i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Migranter med normbrytande funktionalitet står inför stora utmaningar för att kunna leva ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen. Om en djup förståelse och tillämpning av de mänskliga rättigheterna hade varit högsta prioritet i all verksamhet hade en ömsesidig integration kommit längre i Sverige.

En deltagare berättar:

”Arbetsförmedling skickade mig till Syncentralen i Stockholm, på Syncentralen sade de att de kommer att kontakta mig men det har inte skett.”

Informationen som ges till migranter är otillgänglig för personer med till exempel nedsatt syn, neuropsykiatrisk diagnos och normbrytande intellektuell funktionalitet, vilket innebär att migranter med normbrytande funktionalitet riskerar att missa nödvändig information om rättigheter, förfarande och tillgång till stöd och service.

Människorättsperspektivet i praktiken- konkreta exempel

Följande aktiviteter har genomförts inom DRW-projektet och kan användas i andra verksamheter som vill främja målgruppens deltagande i samhället. DRW:s ambition är att tillsammans med målgruppen vidga det upplevda handlingsutrymmet samt förbättra vägen till samhällets olika insatser. Dessa aktiviteter syftar till att höja medvetenheten och förståelsen om egna rättigheter, samhällets strukturer, omgivningens möjligheter och egen potential. Genom att ta del av denna information kan möjligheten öka för målgruppen att fatta medvetna beslut och handla i frågor som rör det egna livet.

Temadagar

Temadagar är informationstillfällen på olika språk och med medelstora grupper (ca. 5–10 personer) där de teman som berörs beror på behov som målgruppen själva identifierar som viktiga att lyfta. Följande är några ämnen som är relevanta inom ramen för DRW-projektet:

- * LSS, SoL och LMA
- * Migrationsstatus kopplat till rätten till stöd och service
- * Familjeåterförening
- * Rätten till samhällets stöd och service
- * Att möta myndigheterna som migrant med normbrytande funktionalitet
- * Att behöva en bostad
- * Vad är färdtjänst
- * Psykisk ohälsa

*(Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, Socialtjänstlagen, Lagen om mottagande av asylsökande m.fl.)

Rundabordssamtal

Rundabordssamtal är en metod som möjliggör ett horisontellt möte mellan målgruppen, representanter för funktionsrättsorganisationer, offentliga aktörer och myndigheter där specifika frågor diskuteras. Samtalet genomförs med syfte att öka förståelse och främja en dialog mellan samhällsrepresentanter och individer i målgruppen.

Forum lösningar

Forum lösningar är en plattform ägnad till att behandla juridiska och praktiska dilemman kopplade till olika rättigheter och socialrättsliga lagar. DRW inbjöd nyckelpersoner från olika samhällsorganisationer och roller för att identifiera luckor gällande intersektionerna migration/etnicitet och funktionalitet som gör att vissa migranter med normbrytande funktionalitet hamnar utanför det svenska systemet. Fokus har legat på att utifrån anonyma fall och praktiska erfarenheter bryta ner och tydliggöra vad som krävs för att få tillgång till rättigheter och insatser enligt SoL, LSS, SFB, LMA m.m. Det har handlat om att klargöra olika begrepp såsom vistelsebegreppet, innebörden av att vara försäkrad eller bosatt, och olika praktiska frågor.

Intersektionellt perspektiv

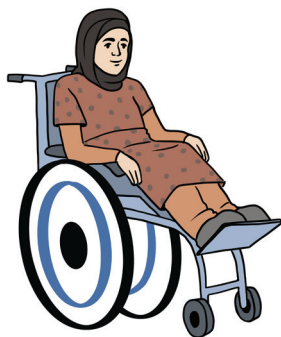
Det intersektionella perspektivet har använts för att identifiera hur kombinationen av olika maktordningar påverkar människors förutsättningar till en jämlik fördelning eller tillgång till makt och resurser. Det intersektionella perspektivet är ett effektivt redskap som kan ge nya insikter för att upptäcka dolda maktordningar som kan ligga till grund för nya dimensioner av diskriminering.

Det intersektionella perspektivet blir därmed grundläggande för arbetet med målgruppen eftersom det kan synliggöra de konsekvenser som maktförhållanden mellan funktion och migration/etnicitet bär med sig. Alltså synliggöra maktförhållanden som kan verka direkt eller indirekt diskriminerande eller hindra människor från att behandlas likvärdigt, vara delaktiga i samhället på lika villkor, och kunna fatta beslut för att påverka sitt eget liv.

Intersektionellt perspektiv i praktiken- konkreta exempel

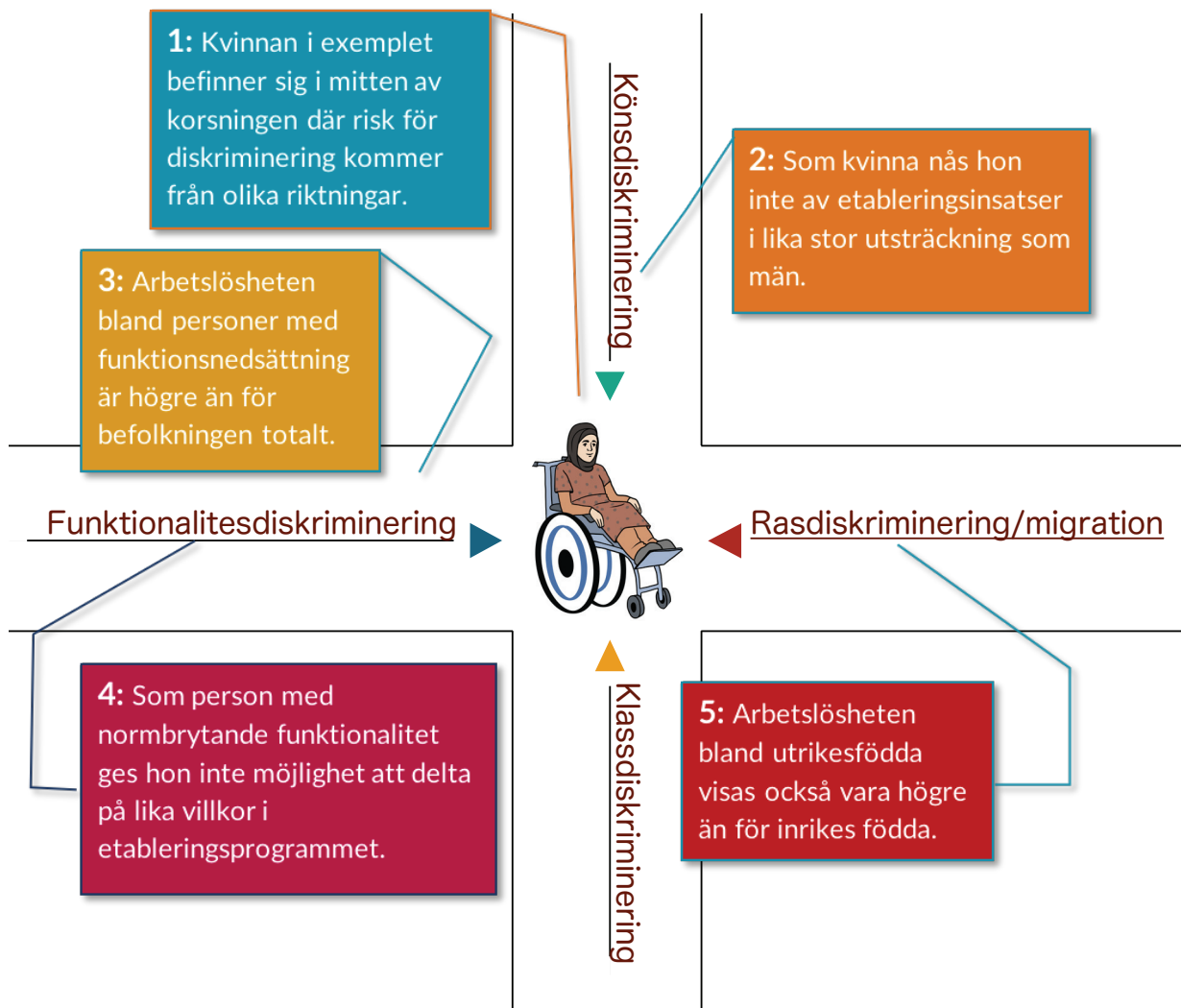
Det intersektionella perspektivet synliggör flera dimensioner och fallgrorpar som påverkar negativt och på djupare plan individer i målgruppen och som oftast missas inom olika verksamhet. Följande är ett exempel på ett fall där det intersektionella perspektivet är ett perfekt verktyg för att minska risken för diskriminering.

En kvinna berättar:

“Jag kan inte förenas med mina barn eftersom de är i ett flyktingläger i ett annat land och Migrationsverket nekade dem uppehållstillstånd pga. försörjningskravet. Hur ska jag hitta ett jobb anpassat för min funktionsnedsättning?”

I exemplet ovan kan intersektionen mellan maktkategorierna kön, etnicitet/migration och funktionalitet identifieras. Viktigt för det intersektionella perspektivet är att dessa maktkategorier inte ska behandlas separat utan i samspel med varandra.

Det är kombinationen av ovan nämnda maktkategorier, snarare än uppstaplingen av dessa, som resulterar i att kvinnan inte kan leva tillsammans med sina barn. Hon blir påverkad av flera typer av indirekt diskriminering på olika plan och i olika kontexter.

I jämförelse skulle en förälder med normbrytande funktionalitet som är svensk medborgare inte behöva visa Staten att hen arbetar och har en bostad av tillräcklig storlek för att få rätten att leva tillsammans med sina barn. Det intersektionella perspektivet är ett effektivt redskap som kan ge nya insikter för att upptäcka dolda maktordningar som kan ligga till grund för flera olika dimensioner av diskriminering.

Funktionshindersperspektivet

Funktionshindersperspektivet gör anspråk på att samhället ska vara tillgängligt för alla oavsett funktionalitet, genom till exempel universell utformning. Funktionshindersperspektivet ställer krav på samhället att arbeta bort hinder, i den byggda miljön, information och att erbjuda personligt stöd. En viktig del av funktionshindersperspektivet är att det sätter krav på delaktighet av personer som lever med normbrytande funktionalitet. Personer kan ha olika normbrytande funktionalitet som avser exempelvis rörelse, kognition, neuropsykiatriska- och intellektuella funktioner. Med tillämpning av funktionshindersperspektivet kan många hinder förebyggas och samhället fungera bättre genom att ingen ska utestängas enbart på grund av en brist på eftertanke och planering.

Funktionshindersperspektiv i praktiken- konkreta exempel

Inom ramen för funktionshindersperspektivet arbetar DRW med ökad delaktighet och empowerment av målgruppen genom till exempel representation. Det innebär att de som arbetar i projektet är personer som själva lever med normbrytande funktionalitet och alla har erfarenhet av migration. Erfarenheter från etablering och integrationsinsatser har upplevts i första hand vilket ökar chansen att arbeta närmare det som behövs för att skapa förutsättningar för ett värdigt mottagande och en tillgänglig etablering.

Följande är konkreta exempel på hur en verksamhet kan arbeta utifrån funktionshindersperspektivet:

DRW: s Peer counseling och representation

DRW:s Peer counseling (kamratrådgivning) är en metod som innebär att individer från målgruppen möter andra med samma erfarenheter. Det vill säga att de har egen erfarenhet av normbrytande funktionalitet och migration. Då har värvade kunskaper om samhällets stöd och servicefunktioner kunnat delas inom gruppen. DRW:s peer counselors ger stöd och råd genom att dela med sig av information om vilka insatser som finns. De hänvisar och följer med till olika myndigheter och verksamheter. De delar med sig av sina erfarenheter av etablering och navigering i det svenska stödsystemet.

Metoden skapar ökat tillit mellan individer i målgruppen för att prata om svåra erfarenheter, dilemman eller eventuella problem, som kan ha uppstått under etableringen eller i kontakten med myndigheter. Metoden kan användas i förebyggande syfte och kan även fungera som stöd i kommunikationen mellan individer och myndigheter såsom migrationsverket och kommunens mottagningsenhet. Den kan öppna till dialog om specifika situationer så att rätta insatser kan ges utifrån individens upplevda behov. Metoden har ett angreppssätt som möjliggör trygga personliga möten. Möten ska ske på ett språk eller med en kommunikationsform som matchar individernas behov.

Egna berättelser

”Egna berättelser” handlar om att samla berättelser, erfarenheter och förslag på hur mottagandet kan göras bättre. Detta med syfte att och höja medvetenheten om rättigheter, handlande och deltagande. Det handlar om att skapa trygga rum för ökad tillit, känslan av tillhörighet och lära av varandras strategier, att ge stöd och tillsammans hitta möjliga vägar att lösa en svår situation.

Fokusgrupper

Fokusgruppen är en enkel och snabb metod som skapar ett ökat deltagande av personer i målgruppen. DRW använder metoden för att kartlägga behov och upptäcka fallgror som kan uppstå i kontakten med offentliga aktörer. Fokusgrupper lyfter det genuina deltagandet av målgruppen genom att låta dialogen utgå från gruppens bedömning om vad de tycker är viktigast. Gruppen själv kan definiera problem och kvalitet av stöd. Utvärderingen därefter kan baseras på deras behov. Fokusgrupper kan också resultera i nya nätverk, särskilt för personer som saknar sociala nätverk.

Hälsofrämjande perspektivet

Det hälsofrämjande perspektivet understryker att människors välbefinnande påverkas av sin omgivning både inom ramen för sociokulturella och ekonomiska faktorer samt sociala relationer och miljömässiga faktorer. Hälsan har en stor betydelse för människors möjlighet att delta i samhället, klara skolan, arbeta och leva ett självbestämt liv. Det bör snarare ses som en förutsättning för delaktighet än motsatsen till sjukdom.

Hälsa är också en fråga om makt, både utifrån den egna hälsan och ur ett samhällsperspektiv. Enligt WHO skapas hälsa bland annat i den vardagliga miljön. Därför är det viktigt att synliggöra maktdimensioner och de faktorer som bestämmer människors hälsa utifrån socioekonomiska- och kulturella aspekter. Reflektion och handling är en del av arbetet med empowerment och ökad delaktighet av målgruppen. Det är inte tillräckligt att individen värvar kunskap om sin livssituation utan hen måste agera tillsammans i sitt sammanhang. För att kunna skapa verklig förändring i sitt liv behöver individen känna sig delaktig i ett samhälle och att det finns kanaler och verktyg för att påverka.

Rätten till insatser för god hälsa

Enligt artikel 25 i Konventionen om Rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska staterna se till att individer har tillgång till vård och service för att upprätthålla god hälsa. Brister i genomförandet av mänskliga rättigheter påverkar hälsan negativt, vilket i sin tur försvårar en fungerande etablering och ömsesidig integration. Det är viktigt att målgruppen har tillgång till information om faktorer som påverkar hälsan till det bättre och till det sämre. Informationen behöver vara anpassad utifrån målgruppens förutsättningar, språktillhörigheter och kognitiv förmåga.

Hälsofrämjande perspektivet i praktiken- konkreta exempel

Ökad hälsa och känsla av välbefinnande hos målgruppen kan i sin tur öka motivationen för individuellt agerande och aktivt deltagande i etableringsprogrammet. Vägen till detta mål kan många gånger vara svår om en inte har verktyg som gör möjligt att identifiera faktorer som påverkar människors hälsa utifrån ett helhetsperspektiv.

Photovoice

Photovoice är en metod som härstammar från vad som på engelska kallas Visual participatory research (visuellt deltagande forskning). Photovoice-metodens ändamål är att möjliggöra för målgruppen att nå ut till beslutsfattare på ett tryggt sätt som fungerar för deltagaren. Metoden fungerar också som medel för att synliggöra och skapa en djupare förståelse av målgruppens livssituation, för individen att få nya perspektiv och insikter ur kritiskt reflekterande och resonemang. Photovoice möjliggör ökat deltagande av målgruppen genom visuella medel såsom film, bilder, osv. Photovoice är en process för samhällsengagemang där deltagarna introduceras i metoden och utbildas i dess användning innan foton tas. Efter att fotografier har tagits samlas deltagarna för en gemensam gruppbearbetningssession eller -sessioner.

Slutligen beslutar gruppen kollektivt hur man ska utnyttja Photovoice-arbetet för att uppmuntra och genomföra förändringar i samhället genom exempelvis en utställning av de färdiga Photovoice-berättelserna. Syftet med Photovoice är att genom ett genuint deltagande, belysa fenomen som målgruppen vill kommunicera till beslutsfattare och politiker. Deltagaren skapar en berättelse om saker som är relevanta för dem själva, vad och hur de vill berätta om sin vardag. Målgruppen bestämmer själva vilka aspekter av sina liv de vill lyfta och problematisera i kommunikation till beslutsfattare.

Här är några enkla steg för att genomföra en photovoice-session:

Inför Photovoice-sessionerna:

- ✿ Bjud in deltagare
- ✿ Förbered aktiviteter som kan bryta isen (tänk tillgänglighet)
- ✿ Berätta om syftet och målet med metoden
- ✿ Be deltagarna ta med en bild som betyder något för dem

Första Photovoice-mötet - Introduktion:

- ✿ Var och en visar sin bild och berättar vad den betyder
- ✿ Samtala om syftet och metoden
- ✿ Ta upp etiska aspekter av fotograferande
- ✿ Förklara bildkompositioner
- ✿ Bestäm en frågeställning gemensamt

Deltagarnas individuella uppgifter:

Fotograferingen:

- ✿ Deltagarna fotograferar utifrån frågeställningen under ett par veckor
- ✿ Deltagarna väljer ut 5-6 bilder som de tycker bäst passar i frågeställningen

Förberedelse av presentationen:

- ✿ Presentationen ska ske muntligt och visuellt
- ✿ De foton/bilder som tagits och valts ut ska finnas med på något sätt i presentationen

Andra mötet – utgå från SHOWeD-verktyget (beskrivs nedan):

- * Var och en visar och berättar om bilderna de tagit och valt ut
- * Gruppen diskuterar om vad de gemensamma angelägenheterna är
- * Gruppen drar slutsatser om vilka gemensamma teman som finns i bilderna
- * Gruppen formulerar förslag som kan riktas till beslutsfattare om ett eller flera av de identifierade teman
- * Beslutsfattare knutna till temaområdet identifieras

SHOWeD-verktyget

Verktyget fungerar som en vägledning för deltagarna att fotografera, kritiskt reflektera och fördjupa den kritiska dialogen kring bilder. SHOWeD kommer från en sammansättning av fraser på engelska som betyder ungefär:

- A - Vad kan ni se här på bilden?
- B - Vad händer i själva verket på den här bilden?
- C - Hur är det relaterat till våra liv?
- D - Varför existerar denna situation, angelägenhet eller styrka?
- E - Vad kan vi göra åt det?

Engelska SHOWeD

- See: What do you see here?
- Happening: What's really happening here?
- Our lives: How does this relate to our lives?
- Why: Why does this problem or this strength exist?
- Do: What can we do about this?

Processledarens roll

Processledaren ska leda samtalet men inte själv bidra till innehållet, det är deltagarnas röster som ska komma fram. Var inte för försiktig som processledare, ställ frågor som fördjupar.

Peer support med fokus på normbrytande funktionalitet och land

Peer support (ömsesidig kamratstöd) är en metod för att engagera målgruppen för att de ska agera och kommunicera sina egna erfarenheter, behov och lösningar. Metoden ger inspiration och skapar utrymme för att hitta förebilder. "Om hon lyckades få jobb på det sättet, kanske jag kan lyckas också."

Peer-support kan översättas med ömsesidigt kamratstöd i grupp mellan personer med erfarenhet och kunskap om t.ex. vad stigma, utsatthet innebär i praktiken. Det kan handla om personer som är eller har varit i samma eller liknande situation som andra i gruppen. Att möta andra med samma erfarenheter kan få människor att känna sig sedda, förstådda, känna att de kan relatera till varandra och avlägsnas från dömande. Att veta att andra kan känna likadant kan underlätta och ge en känsla om att "det är inget fel på mig".

Den grundläggande tanken är att expertiskunskap kring livssituationer ligger hos de individer som själva upplever och erfar situationen. Peer support-metodens lösningsorienterade karaktär är en drivkraft som kan skapa en meningsfull tillvaro. Individer tar tag i sina liv genom att utbyta erfarenheter. De lär sig av varandra om strategier för att lösa problem och om situationer som kan uppstå samt hur en kan navigera i det svenska samhället.

Viktigast för denna metod är följande:

- ✿ Alla kan bidra och lära av varandra- I gruppen finns inga medlemmar som enbart lär ut eller som enbart tar emot;
- ✿ För att gruppen ska fungera bra behövs regler som gruppen tillsammans kommit fram till;
- ✿ Alla i gruppen ska ha viktiga roller för att se till att samtalet löper. Till exempel behövs det en som kontrollerar tiden och att alla får utrymme, andra som ser till att reglerna som har bestämts inte bryts, en annan person som markerar när någon i gruppen börjar "säga till andra" hur de ska göra; eller en annan person som ser till att gruppen utvecklar en icke-dömande, stödjande atmosfär;
- ✿ Gruppen tillsammans förfogar över en stor rikedom av information, erfarenheter och förhållningssätt samt insikter som inte går att hitta hos bara en individ;
- ✿ I gruppen ges inte förslag på hur en deltagare kan göra i sin situation utan delas erfarenheter om situationer och hur individen gick till väga för att lösa den situationen;
- ✿ Deltagarna väljer själva vad de vill plocka och testa själva.

Checklista – Ömsesidig integration

- ✧ Många hinder kan förebyggas genom användning av ett funktionshinderperspektiv.
- ✧ Integrationen måste vara ömsesidig för att den ska fungera. Det innebär ökad delaktighet för migranter med normbrytande funktionalitet i frågor som berör bland annat hälsa, arbete, utbildning, familj, migrations- och etableringspolitik, bostad och transport.
- ✧ Intersektionellt perspektiv, rättighetsperspektiv och funktionshinderperspektiv tillämpas i alla nya bestämmelser, policy och beslut, som rör nyanlända eller migranter.
- ✧ Normkritiskt perspektiv tillämpas för att identifiera vilka normer som gör att vissa migranter utestängs eller får begränsat handlingsutrymme samt ingen tillgång till etableringsinsatser.
- ✧ Information om rättigheter lämnas på ett sätt som personerna kan ta till sig. Till exempel:
 - Översättningar av skriftlig information och handlingar
 - Information via språktolkar, teckenspråkstolkar, samtalsmatta
 - Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK)

Metoder

Photovoice

- ✧ Deltagarorienterad metod
- ✧ Visuell forskningsmetod
- ✧ Metod för hälsofrämjande arbete
- ✧ Metod som låter människor komma till tals
- ✧ Metod där du inte är expert utan facilitator

Peer support

- ✧ Metod som främjar empowerment och reflektion
- ✧ Strategi och lösningsorienterad metod utifrån individens erfarenheter
- ✧ Metod för ökad känsla av tillhörighet, egenmakt och kontroll
- ✧ Metod för verksamhetsutveckling baserat på målgruppens expertis

Att tänka på: De ovannämnda aktiviteterna behöver förberedelser som ökar möjligheten till ett lyckat möte.

Förberedelser

- ✧ Personlig kontakt med målgruppen;
- ✧ Ta reda på vilka anpassningar som behövs för den aktuella gruppen, t ex hörslina, tolk, syntolk. Tolkning kan ske genom tolkningsuppdrag eller genom mer informellt stöd från familjemedlem, kontaktperson eller volontär.
- ✧ Konkret information om tillfällena;
- ✧ Tydliga instruktioner om plats och tid på olika språk eller format.

- ✧ Påminnelser och utskick
- ✧ Strukturerade möten
- ✧ Tid för pauser utrymme för förseningar

Kom ihåg

- ✧ Människor mår mycket bättre när de känner sig delaktiga och att de bidrar till utvecklingen inom sina kontexter och samhälle.
- ✧ Att känna att en har kontroll och inflytande över sin egen situation ger bättre självkänsla, detta i sin tur ökar chansen för bättre hälsa hos individen.
- ✧ Ju mer delaktiga personer känner sig desto bättre resultat för hur effektiva insatserna kommer att vara. Den genuina delaktigheten främjar en öppnare dialog, utgå t.ex. ifrån vad kvalitet innebär utifrån målgruppens egen definition.

2: Nyckelsamverkan mellan offentliga aktörer

I detta kapitel finns information om behov som målgruppen har uttryckt och delat med DRW. I kapitlet finns förslag på samverkan mellan nyckelaktörer för att hitta vägar mot en tillgänglig etablering och integration. Kapitlet innehåller en rad förslag och aktiviteter, som kan öka effektiviteten av etableringsinsatser för nyanlända.

Detta är särskilt viktigt för migranter med normbrytande funktionalitet. Kapitlet handlar om betydelsen av ett bra bemötande och vad det kan innebära för målgruppen. Förslag utgår ifrån en strävan efter ett samhälle med lika rättigheter och möjligheter för alla; ett samhälle med engagerade invånare, minskade klyftor, bättre framtidstro och en hållbar tillväxt.

Behov

Migranter med normbrytande funktionalitet behöver:

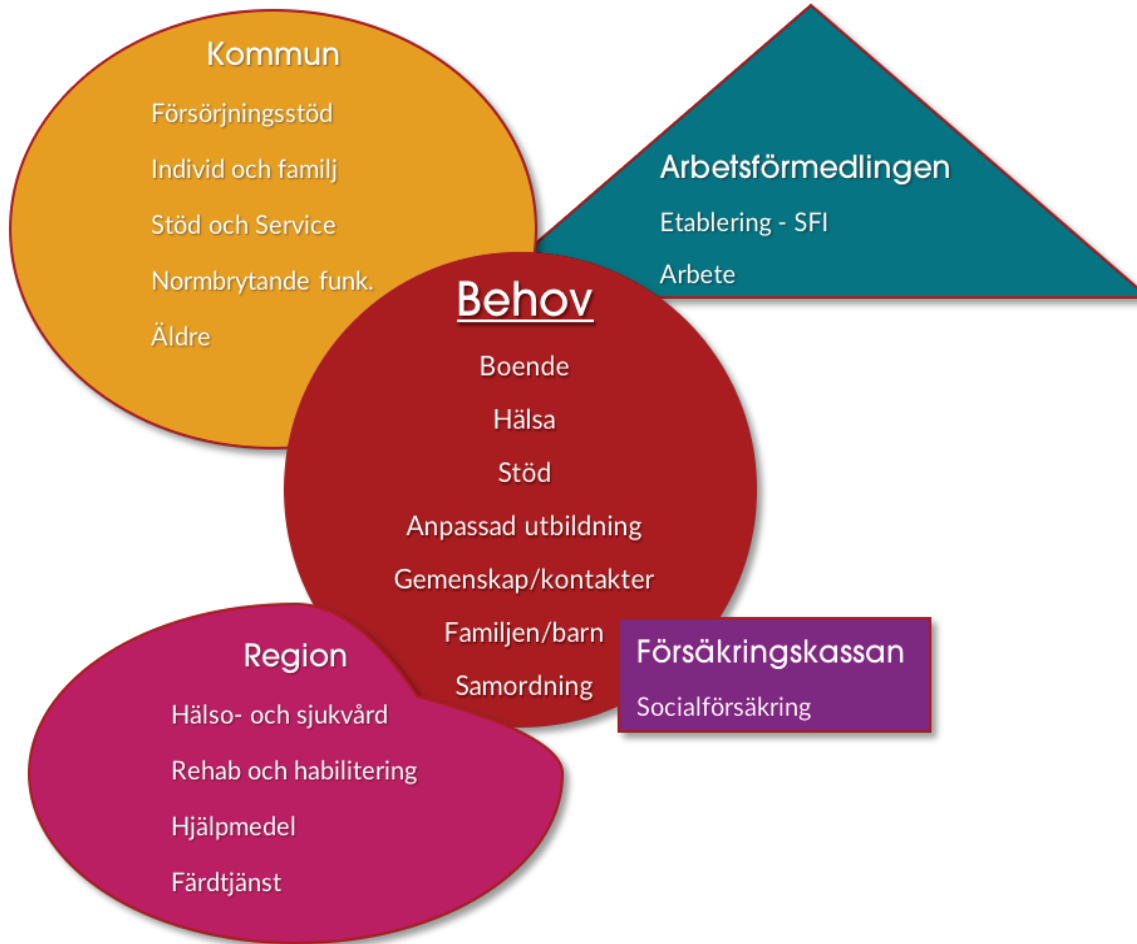
- * Tillgång till fungerande/tillgänglig bostad;
- * Tillgång till insatser från hälso- och sjukvård;
- * Stöd i en del vardagssituationer;
- * Praktiska lösningar t ex med transporter;
- * Stöd för att komma igång med SFI-undervisning och att barnen deltar i förskoleverksamhet;
- * Meningsfull fritid;
- * Tillgång till sociala kontakter;

För att integrationen ska vara ömsesidig krävs en förståelse för hur livssituationen och förutsättningarna för migranter som har en normbrytande funktionalitet ser ut.

En grundförutsättning för arbetet med målgruppen är att ha en stabil, hållbar och förutsägbar samverkan mellan offentliga aktörer. Det kräver en bra samordning av insatser från samhällets olika aktörer innan, under och efter asylprocessen och etablering så att de kan bli en del av samhällsgemenskapen med de rättigheter och skyldigheter det innebär.

Fyra viktiga aktörer är:

Kommunen, Regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Utmaningar

Utmaningarna i integrationsprocessen är att få kunskap om de individuella situationerna och behoven hos migranter från målgruppen. Kunskap om samhällets stödinsatser, ett funktionsrättsperspektiv och kunskap om mänskliga rättigheter är väsentliga. Samverkan mellan olika aktörer och med den individen som frågan berör är av avgörande betydelse.

Ett verktyg för samverkan är "samordnade individuella planer" (SIP) enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso-och sjukvårdslagen (HSL) samt "individuella planer" (IP) enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är viktigt att skapa ett brett nätverk där berörda myndigheter, verksamheter och organisationer samverkar och möjliggör deltagande av migranter med normbrytande funktionalitet på lika villkor.

Utmaningar

- * Kunskap
- * Funktionshindersperspektiv
- * Samverka

Verktyg

SIP – Samordnad Individuell Plan (HSL, SoL)

IP – Individuell Plan (LSS)

Aktiviteter som kan bli en naturlig del av det svenska mottagningssystemet

Ett tillgängligt mottagande på jämlika villkor och utifrån individuella förutsättningar är en av de viktigaste faktorerna för en lyckad etablering och integration. Det gäller både samhällsplanering och individuellt stöd och service.

En deltagare berättar:

”Jag har varit här i nio månader. Jag har fått en lägenhet men jag har svårt att använda köket med min rullstol. Jag kan inte stå så länge på mina proteser för att laga mat. Jag har två små barn. Det är tufft.”

DRW har kunnat identifiera förbättringsområden på flera nivåer: myndighetsnivå, kommunnivå och civilsamhällsnivå. Här följer en lista på rekommendationer framtagna utifrån projektdeltagarnas erfarenheter av mottagandesystemet.

- ✧ Ge utbildning om funktionshinderperspektivet till ansvariga för mottagande och till andra offentliga aktörer;
- ✧ Höja kunskapen om sambandet mellan individ, kultur och kontext;
- ✧ Skapa en samverkansmodell baserad på grundprinciperna jämställdhet, jämlikhet, funktionshinderperspektiv och integration;
- ✧ Skapa en stabil samverkan mellan kommunen och migrationsverket med tydlig ansvarsfördelning utifrån funktionshinderperspektiv;
- ✧ Skapa samstämmt samarbete från ett funktionshinderperspektiv mellan

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna, socialtjänsten och hälso- och sjukvården;

- ✧ Försäkra att arbetsgrupper inom kommunens mottagande, så tidigt som möjligt identifierar behov utifrån funktionalitet och ett hälsofrämjande perspektiv hos hänvisade nyanlända personer;

- ✧ Förbereda kommunens insatser ur ett individorienterat synsätt, ägnat till att höja delaktigheten, som innefattar representation och empowerment. Identifiera målgruppens individuella behov för att implementera samordnade insatser, behov såsom:
 - Sociala insatser
 - Arbetslivsinriktad rehabilitering och yrkesförberedande insatser
 - Bättre hälsa
 - Utveckling av arbetsförmåga
 - Språkstöd

- ✧ Skapa och erbjuda tillgängligt och stabilt boende;

- ✧ Skapa nätverk med en intersektoriell samverkansmodell och som innefattar:
 - Civilsamhällets organisationer som arbetar med migration, etablering eller integration;
 - Funktionshinderorganisationer och -representanter;
 - Arbetsförmedlingen, SFI, försäkringskassan, hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering och habilitering, kultur-, idrotts- och fritidsverksamhet inom kommunen.

Kunskap om individ, kultur och kontext

Det finns behov av att vara medveten om internationellt genusperspektiv, kultur och kontext utifrån ett individorienterat perspektiv. Personer påverkas av sin kontext och av olika värderingar och ska mötas individuellt. Vilka rättigheter en människa har varierar mellan olika länder och är ingen självklarhet. Därför måste alla individer informeras om sina rättigheter och skyldigheter och vad som förväntas av samhällssystemet. En del av kulturkompetens är att möta alla människor med lyhördhet, respekt och öppenhet oavsett olika kulturella sedvänjor; och observera att kulturella traditioner förändras med tiden.

Bemötande

Ett bra bemötande är viktigt för alla. I detta sammanhang är det viktigt att beakta förutsättningar som kan bero på funktionalitet. Personer kan ha svårigheter exempelvis gällande rörelseförmåga, syn, hörsel och kognition. Det sistnämnda berör bland annat personer med neuropsykiatriska diagnoser och psykisk ohälsa. Upplevelsen av ett bra bemötande är individuellt och avgörande. Alla människor har individuella förväntningar, önskemål och livssituationer. Känslan människor bär med sig efter ett möte reflekterar hur bemötandet upplevs. Det är viktigt med ett öppet sinne och ett respektfullt bemötande från båda parter. Ett gott bemötande präglas av tillgänglighet och delaktighet:

- ✧ Tillgänglighet i den fysiska miljön, kommunikationen och informationen ska försäkras;
- ✧ Kunskap om vad den aktuella funktionsvariationen innebär inhämtas gärna från berörda funktionshinderorganisationer;
- ✧ Det personliga mötet har individen i centrum.

Viktiga frågeställningar inför möten med migranter med normbrytande funktionalitet:

Den strukturella faktorn

- * Vilka förutsättningar finns för att asylsökande med normbrytande funktionalitet ska kunna besöka verksamhetens lokaler såsom skolor, kommunkontor, vårdcentraler m.m.?
- * Vilka åtgärder har vidtagits för att skapa ett bra möte?

Information om roller och färdigheter

- * Har målgruppen kunskap om de olika rollerna och mandat hos personer de träffar?
- * Vilka förutsättningar finns för målgruppen att ta del av informationen?
- * Vad kan förväntas av mötet?
- * Vad blir nästa steg?
- * Vilka förkunskaper finns om bemötande av personer från olika kulturer?
- * På vilket sätt skapas ett tryggt möte?
- * Känner målgruppen delaktighet i samtalet?

Den personliga/individuella faktorn

- * Kände sig personen lyssnad på och tagen på allvar under mötet?
- * Var det möjligt för personen att prata om sin situation och om sina behov fullt ut, utan att bli avbruten?

Tips

- ✧ Avsätt tillräckligt med tid, stressa inte och se till att personen inte känner sig stressad;
- ✧ Förklara syftet med varje fråga och vilken typ av information som är viktig för att ge bästa möjliga stöd;
- ✧ Visa hänsyn och respekt för den personliga integriteten;
- ✧ Prata alltid med personen direkt även om en tolk, ledsagare, familjemedlem eller annan person är inblandad;
- ✧ Använd en tolk som har kunskap om olika typer av normbrytande funktionalitet och termer som är viktiga för att få fram rätt information.

Aktiviteter som skapar bättre förutsättningar för ett självbestämt liv

Att människor ska kunna leva ett självbestämt liv är ett viktigt mål för funktionshinderspolicen. Det är en mänsklig rättighet att få förutsättningar för att kunna leva självbestämt enligt artikel 19 i Funktionsrättskonventionen. Migranter med normbrytande funktionalitet står inför stora utmaningar för att kunna leva ett självbestämt liv. Därför är det nödvändigt att aktörer har en förståelse för detta i all verksamhet som berör målgruppen.

SFI - som en hälsofrämjande aktivitet

SFI kan vara en ingång till arbetslivet. Anpassad SFI-undervisning utifrån personens intresse kan leda till försörjning. Lärlingsprogram ska kunna innehålla svenskundervisning riktad till personer med olika typer av normbrytande funktionalitet. Tillgängliga yrkesförberedande SFI-insatser och kompetensutveckling för målgruppen ökar möjligheten att komma ut i arbetslivet.

Insatserna kan bana väg till föreningslivet och fritidsaktiviteter. Det behövs nytänkande för att målgruppen ska kunna inkluderas och få en bättre framtid.

Tillgång till fritidsaktiviteter

Tillgängliga fritidsaktiviteter är intressanta och kan främja delaktigheten. En meningsfull fritid innebär att individer i målgruppen får tillgång till kulturlivet. Musik eller andra typer av skapande konst kan vara meningsfulla.

Hälsofrämjande aktiviteter

Inom ramen för det hälsofrämjande arbetet är rehabilitering och habilitering viktiga. Aktiviteter som ökar kunskap om hälsan som en rättighet är också viktiga under etableringen.

Arbetsförmedlingen är en viktig aktör

Etablering och rehabilitering som oftast är ordnade av Arbetsförmedlingen behöver utgå ifrån ett funktionshinderperspektiv med ökad delaktighet i fokus. Insatserna borde kopplas till arbetsmarknadsåtgärder och kommunala insatser. Möjlighet till lärlingsplatser skulle kunna underlätta för etablering på arbetsmarknaden. Nya tillgängliga program med yrkesförberedande inriktning och stödinsatser för målgruppen är önskvärda.

Tillgång till arbetsmarknaden genom peer support och kulturtolkar

DRW anser att kommuner eller Migrationsverket skulle kunna rekrytera migranter med normbrytande funktionalitet för att arbeta med Peer support eller som kontaktpersoner åt andra migranter som söker asyl eller finns inom vidarebosättning. Det skulle behövas en funktion som kan leda peer support för målgruppen. Dessa personer skulle även kunna användas i kontakter med migrationsverket, arbetsförmedlingen och andra viktiga berörda myndigheter.

Kulturtolkar utifrån språktillhörighet

Kulturtolkar som förekommer på olika håll i landet är funktioner som kan bli en del av etableringsinsatserna och bidra till bättre integration. Inom DRW:s arbete har det blivit tydligt att målgruppen har behov av att möta personer med samma erfarenheter, som kan bekräfta ens situation. Att möta personer som man kan identifiera sig med och känner igen sig i kan skapa en känsla av tillit och öppenhet. Detta i sin tur minskar stressnivåerna som många migranter känner i möten med myndigheter eller offentliga aktörer.

Checklista – Nyckelsamverkan

- ✧ En samverkan i etableringen utifrån funktionshinderperspektivet mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten, kommunerna och hälso- och sjukvården;
- ✧ Samverkan för långvariga och tillgängliga boenden med förlängd etableringstid för migranter med normbrytande funktionalitet;
- ✧ Samordning mellan Migrationsverket och kommunerna för att skapa ett gemensamt regelverk;
- ✧ Hälsöfrämjandet och funktionshinderperspektivet som utgångspunkter för etableringsprogrammet;
- ✧ Bemötande hos myndigheter och beslutsfattare med utgångspunkt i att tillgodose människors behov och mänskliga rättigheter oavsett migrationsstatus och funktionalitet beaktar:
 - Den fysiska miljön
 - Bra kommunikation
 - Information om funktionshinderfrågor
 - Bra personligt möte
- ✧ Samverkan med högt deltagande av målgruppen;
- ✧ Samverkan med empowerment och representation i fokus;
- ✧ Samverkan för att anlita kulturtolkar som starka förebilder;
- ✧ Samverkan som möjliggör att individerna har ökat det upplevda handlingsutrymmet och känner sig aktiva och motiverade.

3: DRW:s arbete och metodik i korthet

Kapitel tre behandlar DRW:s arbete med målgruppen, opinionsbildning, medvetandegörande och nätverkandet. I kapitlet behandlas även vikten av representation och rekrytering.

Rekrytering

För att leva upp till DRW:s grundläggande principer ställdes krav på rekryteringen. DRW-teamet skulle vara personer med egna erfarenheter av migration och av normbrytande funktionalitet. Teamet skulle behärska olika språk. Dessa kvaliteter var krav för att försäkra ett bra team, som skulle kunna nå ut till målgruppen. Eftersom teammedlemmarna har olika modersmål, har genomgått en etableringsprocess, lever med normbrytande funktionalitet och har migrerat till Sverige av åtskilliga anledningar blev kontakten med målgruppen relativt organisk. Fältarbetarna kunde använda sig av sina nätverk och kunskaper för att möta projektdeltagare.

Representation

Funktionsmaktordningen gör att många personer som tillhör målgruppen inte ges tillfälle eller tillgång att delta i samhället på lika villkor. De kan heller inte alltid representera sig själva i frågor som berör dem. Därför använder DRW representation som stärkande och motiverande metod för mobilisering av migranter med normbrytande funktionalitet. Det är viktigt att poängtera att representation innefattar den genuina delaktigheten som utgångspunkt. Personer som representerar sig själva är delaktiga och bestämmer över viktiga frågor.

DRW:s påverkansarbete

Opinionsbildning:

DRW har varit närvarande på stora evenemang såsom Almedalen, MR dagarna, Järvaveckan, "Se Möjligheterna!" konferensen på Länsstyrelsen i Norrbotten m.fl. för att höja medvetenheten om situationen för målgruppen i Sverige. Syftet har varit att skapa dialog med myndigheter, civilsamhället och andra aktörer. Bland dessa aktörer ingår

Svenska Kyrkan, Social Forum, SIOS, olika funktionsrättsorganisationer, Myndigheten för delaktighet samt politiker och beslutsfattare.

Media och nyhetsbrev:

DRW har gett ut DRW:s nyhetsbrev regelbundet till mer än 1 000 personer/utskick. De flesta av mottagarna är personer som arbetar med funktionshinderfrågor, integration och etablering.

Nätverkande:

DRW har erfårit att det är viktigt att främja samverkan mellan kommuner, organisationer som arbetar med migranter, organisationer som jobbar med funktionsrättsfrågor och Independent Living samt målgruppen för projektet. DRW har samarbetat brett för att bygga upp sitt nätverk och viktiga kontakter till vilka målgruppen kunde hänvisas.

Temadagar:

Samtal har genomförts med offentliga aktörer, privata sektorn och organisationer, gällande policydokument och aktuella frågeställningar. Exempel på temadagar:

- * LSS och Sol, vad finns det för utrymme i dessa lagar?
- * Migrationsstatus och dess påverkan på rätten till stöd och service

Rundabordssamtal:

Kommuner och funktionshinderorganisationer har engagerats för att föra dialog om hur livsvillkoren ser ut för målgruppen. Informationsutbyte har skett under möten.

Målgruppens medvetandegörande verksamhet

Arbetet kring empowerment och det hälsofrämjande perspektivet har genomförts för att målgruppen skulle kunna förstå sin egna normbrytande funktionalitet. Men framför allt handlar empowerment om att höja medvetenheten kring rättigheter och agerande för att åstadkomma förändring.

Information och verksamhet på olika språk:

DRW arbetar utifrån insikten att olika språkkompetenser behövs för att informationen som ges ska nå fram samt för att tillgängliggöra verksamheten. Det handlar om både skriftligt material och språk under deltagandet i aktiviteter. Genom volontärer som tolkar mellan olika språk har deltagandet möjliggjorts och teamet har kunna jobba närmare målgruppen.

Aktiviteter som DRW genomför är:

- ✱ Peer support - kvinnogruppen, Photovoice-sessioner
- ✱ Peer counseling – information och stöd
- ✱ Temadagar om till exempel: familjeåterförening, PTSD, boende, empowerment
- ✱ Fokusgrupper - erfarenhet av mottagande, utbildning - Photovoice för empowerment

Rådgivningsverksamhet:

Peer counseling och stöd erbjuds i samarbete med jurister som har kompetens inom socialrättsliga frågor. En fältarbetare vägleder individer mot sociala insatser som de har rätt till. DRW:s rådgivningsverksamhet möjliggör kartläggning av behov. Själva mötet med deltagaren, att lyssna och lära om verkligheten såsom personen upplever den, har visat

vad som fungerar inom systemet men också vilka fallgropar som finns. Verksamheten tydliggör vilka faktiska hinder som förekommer. Under samtalet hittas vägar till att lösa problem och därefter uppmärksammas bristande tillgång till rättigheter.

Fältarbetarnas aktiviteter:

- * Dela ut flygblad och broschyrer på offentliga platser, torg, bibliotek mm.;
- * Besöka olika aktiviteter såsom språkcirklar m.m.;
- * Delta i relevanta evenemang;
- * Använda kontakter från teamets egna nätverk;
- * Sprida information med "från mun till mun"-metoden.

DRW:s budskap till politikerna

- * Utan delaktighet ingen integration!
- * Mänskliga rättigheter främjar integration!
- * Bättre förutsättningar, bättre hälsa= bättre integration!
- * Tillgång till mänskliga rättigheter på lika villkor innefattar migranter med!
- * Don't leave us behind!

Centrala rekommendationer för en ömsesidig integration

- ✧ Ökad delaktighet för nyanlända med normbrytande funktionalitet i frågor som berör bland annat hälsa, arbete, utbildning, familj, migrations- och etableringspolitik, bostad och transport;
- ✧ Bättre bemötande hos myndigheter och beslutsfattare för att tillgodose människors behov, oavsett migrationsstatus och funktionalitet;
- ✧ Engagemang och samordning mellan Migrationsverket och kommunerna för att skapa ett gemensamt regelverk i enlighet med UNHCR:s toolkit för bedömning och bemötande av kvotflyktingar inför vidarebosättning;
- ✧ Tillgång till en högkvalitativ och tillgänglig svenskundervisning och arbetsinriktade utbildningar för nyanlända personer med olika typer av normbrytande funktionalitet;
- ✧ En konsekvent samverkan i etableringen utifrån funktionshinderperspektivet mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten, kommunerna och hälso- och sjukvården;
- ✧ Tillämpning av rättighets- och funktionshinderperspektiven i alla nya bestämmelser, policydokument och beslut som rör nyanlända eller migranter;
- ✧ Etableringsprogrammet bör ha hälsofrämjandet och funktionshinderperspektivet som utgångspunkter;

- * Förlängd tvåårsgräns inom etableringsprogrammet och bostadskontrakt för nyanlända personer med normbrytande funktionalitet;
- * Långvariga och tillgängliga boenden för migranter med normbrytande funktionalitet;
- * Tillgänglig och korrekt information och hänvisningar gällande bland annat familjeåterförening, hälsoundersökningar och besked för nyanlända under asylprocessen;
- * Tillgänglig information och hänvisningar inom ansökningssystem för stöd och service till migranter med normbrytande funktionalitet;
- * Riktlinjer för hur samordnare för migrationsboenden ska förbereda, upphandla och se till att kommunicera om tillgängliga migrationsboenden;
- * Slopa försörjningskravet för nyanlända personer med normbrytande funktionalitet så att de kan återförenas med sina familjer;
- * Kompetensutveckling inom funktionshinderperspektiv, bemötande, samt konceptet runt individ, kultur och kontext hos personal på Migrationsverket, allt från handläggare till samordnare för migrationsboenden;
- * Asylsökande med normbrytande funktionalitet behöver tillförsäkras personligt stöd och service under asylprocessen vid behov samt under överklagande av beslut och inför eventuell återvändning.

Välkommen vem du än är- en metodhandbok till offentliga aktörer och civilsamhällets organisationer som möter migranter med normbrytande funktionalitet och arbetar med mottagande, etablering och/eller sociala insatser. Handboken ska bidra med verktyg till myndigheter och organisationer för ett arbete med utgångspunkt i funktionshindersperspektivet mot ett tillgängligt mottagande, etablering och en ömsesidig integration av migranter med normbrytande funktionalitet. Denna handbok har sin utgångspunkt i alla människors lika värdighet och rättigheter oavsett funktionalitet, kön, könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet, ålder, ekonomisk status, migrationsstatus eller religion. Grundpelaren för DRW som tagit fram handboken är ett intersektionellt perspektiv som erkänner att maktordningar samspelar och påverkar människors tillgång till makt och resurser. Det gäller inte minst rätten till ett självbestämt liv i samhällsgemenskapen.

Independent
Living Institute
independentliving.org

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**